

VOLANIE ZO SVÄTEJ HORY ATOS

Posvätný monastier Filoteo

Otec Efrém

Preložené z originálu **A CALL FROM THE
HOLY MOUNTAIN** vydaného:

**New Sarow Press
Blanco, Texas 78606-1049
U.S.A.
ISBN 1-88036405-0**

A vytlačeného s požehnaním
**Jeho Blaženosti biskupa HILARIONA z
ROCOR – Ruská pravoslávna Cirkev mimo Ruska**

Preklad: Ivana Bačová
Gramatická úprava: Mgr. Jana Tomášová

Úvod

Pred pätnástimi rokmi, v deň Zosnutia presvätej Bohorodičky, zosnul môj ctihodný starec, otec Jozef (Hesychasta). Mojej nehodnosti často hovorieval:

„Syn môj, ak Boh privedie nejaké duše do tvojich rúk, uisti sa, že ich naučíš len jednu vec. Modlitbu. Modlitba ich naučí všetko ostatné a posväťí ich.“

Modlitba, ktorú mal môj starec na mysli, bola neustála meditatívna modlitba – Isusova modlitba, ktorú recitoval celý život odkedy s ňou bol oboznámený. Bol ňou tak hlboko pohltený, že sa dokázal zaobísť bez jedla, ale nie bez modlitby.

Kvôli tomu si vytrpel nespočetné trápenia a pokušenia od viditeľných aj neviditeľných nepriateľov. V diele *Cesta pútnika*¹ to svätý Ján z Karpathasu vyjadruje jednoducho takto: „tí, ktorí sa úplne venujú modlitbe, sú často vystavení strašným pokušeniam.“ Ten istý svätý muž inde hovorí, že „učiteľ by sa mal často pokorovať a znášať nešťastia a pokušenia, aby jeho duchovné potomstvo mohlo byť poučené.“

1 Odlišné dielo zo slávnych príbehov ruského pútnika, ktoré boli objavené v Optinskej pustovni v 19. storočí v Rusku

Tieto skúsenosti, ktoré sa pre nás stali ponaučeniami, priniesli môjmu Starcovi duchovné ovocie. Bola to tá dobrotivá zmena, ktorou prechádzajú všetky zbožné duše, ktoré sa bezpodmienečne a bez obmedzení odovzdávajú Božej milosti.

V texte *Život nášho pamätného otca Jozefa Hesychastu* nájdete nasledujúci úryvok, ktorý nám ponúka pohľad na jeho skúsenosť prameniaca z Isusovej modlitby a vo všeobecnosti z vedenia pokojného hesychastického života.

„Príde okamih, keď sa človek modlí a všetko vyslovuje so sústredenými duševnými silami a na perách má len sladké meno nášho Pána Isusa, keď zrazu jeho myseľ osvieti, alebo skôr zaplaví oslnivé nestvorené svetlo biele ako sneh a celú jeho bytosť prenikne jemná vôňa. Vynorí sa zo seba samého a stojí v inom svete, úplne premenený. Vtedy sa ani nemodlí, ani nemyslí: len hľadá na vznešené Božie diela.“

Svätý Makários Veľký kedysi povedal, že „za našimi očami sú oči a za naším sluchom je sluch“.

Môj pokorný hesychastický starec mal dve dojímavé charakteristické črty: ticho a slzy. V hlbine ticha počul šepot Milosti. Smrť ho našla s tvárou zaliatou slzami, ktorých sladkosť sme ešte nezažili.

Je to jeho žiarivý život, ktorý sme my, jeho duchovné deti, sľúbili nasledovať, každý podľa svojich schopností a špecifickej stavby svojho vnútorného bytia.

Pokorné bratstvo, ktoré sa zhromaždilo okolo mojej nehodnosti a ktoré z Božej milosti každým dňom rastie, po sprostredkovateľských staniach v Nea Skete a v Aghious Artemios v Provate, teraz zapustilo korene na tomto pokojnom mieste v posvätnom monastieri svätého Filotea.

Monastier bol kedysi idiorytmický², teraz je cenotobický³ a my ďakujeme Bohu za všetky Jeho požehnania.

2 Idiorytmický (grécke slovo *ideo*, ja + *rhytmos*, vzorec)

Mnísi žijúci podľa vlastnej vôle, čo je v rozpore s tradíciami mníšstva. V rámci tohto systému si mnísi ponechávajú osobný majetok. Našťastie toto zneužívanie na Svätej hore teraz vymiera.

3 Cenotobický (grécke slovo *kinos*, spoločný + *bios*, život) tradičná monastierska komunita, kde mnísi žijú pod vedením igumena, všetky veci sú spoločné a neexistuje žiadny súkromný majetok

Stvor vo mne čisté srdce, ó, Bože

Oproti nášmu posvätnému monastieru sa nachádza takzvaný Skít Magulas. Práve tam pred polovicou 14. storočia svätý Gregor zo Sinaja prvýkrát predniesol Isusovu modlitbu na Svätej hore. Toto nás vyzýva, aby sme pokračovali v hesychastickej ceste v rámci pravoslávneho mníšstva, ako nám ju odovzdal náš pamätihodný Starec, a aby sme sa usilovne venovali úlohe vytvoriť z vnútorného človeka mnícha. Problém totiž nespočíva v tom, že si budúci mních zmení svoj svetský vzhl'ad oblečením mníšskeho rúcha; problémom je dosiahnuť zmenu v jeho srdci. Pravdepodobne ste už počuli o tom, čo svätý Bazil Veľký povedal urodzenému mužovi, ktorý zložil sľuby bez toho, aby sa v srdci stal mníchom. „Stratili sme senátora a nezískali sme žiadneho mnícha.“ Svätý

Efrém Sýrsky inde poznamenal: „Askéza⁴, diťa moje, nie je hra; vyžaduje si vytrvalosť a veľa disciplíny, aby sa dosiahlo vykúpenie duše.“

Keď prídete na Svätú horu, medzi ikonami a freskami uvidíte obraz ukrižovaného mnícha. Mních, ktorýkoľvek mních, je pribitý na kríž obklopený démonmi predstavujúcimi smrteľné hriechy, ktorí na neho zlomyseľne mieria svojimi zbraňami. Vo svojom trápení mních hovorí slová proroka Dávida: „Stvor vo mne čisté srdce, ó, Bože.“ Pánov anjel sa vznáša nad mníchom, pripravený prísť mu na pomoc, ak by stratil odvalu. Taký je život mnícha, ktorý sa zaviazal niest' Pánov kríž do konca svojho života. Kto si to myslí inak, nemôže byť členom mníšskeho bratstva. Otec Atanáz z monastiera Iviron, ktorý zomrel pred niekoľkými mesiacmi, hovorieval, že „život mnícha by mal byť o postupnom stávaní sa pozemským anjelom a nebeským človekom“. A citujúc iného svätého muža, svätého Neila Múdrehu, žiaka svätého

4 askéza (grécke slovo *askesis*, cvičenie) disciplína tela prostredníctvom pôstu, bdenia a iných duchovných praktík s cieľom umŕtvuť telo a prekonať vášne

Jána Zlatoústeho: „Mních je považovaný za oltár Pána; oltár, na ktorom a z ktorého sa Bohu na výsostiach prednášajú čisté modlitby; oltár duchovne založený.“

Otázkou zostáva, ako možno očistiť hriešne ľudské srdce, aby sa mohlo premeniť na „duchovne založený

oltár“. Svätí Otcovia hovoria, že bezpečným a neomylným spôsobom očistenia srdca, osvietenia mysle a posvätenia duše je neustále modlenie sa Isusovej modlitby.

Asketickí otcovia pripisujú pôvod tejto modlitby svätým apoštolom. Už od apoštolských čias sa zdá, že neprestajná mentálna modlitba bola tajným dýchaním Tela Cirkvi po celé veki. Cirkev je Christovo Telo a dýcha v mene Christa. Christovo meno má moc, milosť a energiu Najsvätejšej Trojice. Takto s požehnaným menom nášho Pána a Boha a nášho Spasiteľa Isusa Christa rozjíмали celé generácie.

Modlite sa bez prestania

Isusova modlitba sa na Svätú horu dostala v polovici štrnásteho storočia. Zo Skíty Magoulas, o ktorom sme hovorili vyššie, sa rýchlo rozšírila nielen do monastierkych dŕžav, ktoré sú vhodnejšie pre nerušený život hesychizmu, ale aj do zvrchovaných monastierov na hore Atos a do bratstiev mimo hory, vrátane svetských kresťanov. Vtedy sa tento mystický plameň modlitby šíril z jednej časti do druhej a osvietil mysle, zohrial srdcia, očistil svedomie a duše s výhľadom na Nebeské Kráľovstvo.

Vo svojom známom diele Filokalia svätý Nikodím zo Svätej Hory pripojil úryvok zo života svätého Gregora Palamu, kde odporúča, aby sa „všetci kresťania vo všeobecnosti bez prestania modlili“. Tu je niekoľko

úryvkov z neho. „Nech si nikto nemyslí, moji kresťanskí bratia, že iba kňazi a mnísi sú povinní modliť sa neustále a stále, zatiaľ čo laici to nemusia. Naopak. Všetci kresťania bez výnimky by sa mali modliť, ako odporúča svätý apoštol Pavol vo svojom Liste Tesaloničanom: „Modlite sa bez prestania.“ Aj my by sme sa mali riadiť napomenutím svätých. Nielen my by sme sa mali neustále modliť, ale mali by sme poučovať aj všetkých ostatných, či už sú to mnísi, laici, učenci, muži, ženy, deti, a povzbudzovať ich, aby sa modlili bez prestania.“ Bratia moji, všetci kresťania od najmladšieho až po najstaršieho sú povinní neustále odriekavať rozjímavú modlitbu, „Pane Isuse Christe, Synu Boží, zmiluj sa nado mnou hriešnym.“ Laici by však mohli namietat: „Sme obliehaní nespočetnými starosťami a problémami tohto sveta. Ako sa od nás môže očakávať, že sa budeme bez prestania modliť?“ Moja odpoveď znie takto: Boh nám neprikázal nemožné; iba nás požiadal, aby sme robili to, čo je v našich silách. Preto to môže dosiahnuť aj každý, kto sa pevne snaží zachrániť svoju dušu. Keby to nebolo možné, platilo by to pre všetkých laikov a na svete by nebolo toľko ľudí, ktorí to dosiahnu.

Ako veľmi sa táto modlitba v tom čase rozšírila, možno vidieť z reakcií, ktoré proti nej vzbudili západní mnísi a učenci, ktorí sa snažili otvorene a úmyselne nesprávne interpretovať modlitbu a hlboké účinky, ktoré ju sprevádzajú. Mnísi zo Svätej Hory poverili svätého Gregora Palamu, aby sa ujal obhajoby Isusovej modlitby, hesychizmu a celkovo všetkých mystických a

dogmatických názorov pravoslávneho Východu, proti ktorým povstala západná verejná mienka.

Svätý Gregor bol pre túto úlohu najlepšou voľbou nielen kvôli svojej teologickej a filozofickej zdatnosti, ale aj kvôli svojim hesychastickým skúsenostiam získaným asketickým uplatňovaním Isusovej modlitby.

V tom čase tento Svätý otec hovoril ako „ten, kto má autoritu“ a na západe urobil taký dojem, že to odhalilo dogmaticky chorú spiritualitu západného kresťanstva. Svojimi zmätenými a falošnými predpismi o veľmi dôležitých otázkach západná cirkev, mierne povedané, zbavuje svojich veriacich možnosti spásy. Keď napríklad západniari pripisujú Bohu aj podstatu aj energiu, v skutočnosti tým zablokovali prístupnosť Boha. Ak je Boh vo svojej podstate neprístupný, tak sú neprístupné aj Jeho božské energie, a potom s Ním ľudia nemôžu skutočne komunikovať. Nemôžu vstúpiť do Božej podstaty; a tým pádom nemôžu byť vykúpení prostredníctvom konštruktívnych Božích energií, ako ich vnímajú latinskí veriaci. Preto ich dogmatické základy nedávajú veriaciim žiadnu šancu bezpečne hľadať skutočnú spásu, ako ju ponúka Náš Pán Isus.

Svätý Gregor rozvinul rozdiel medzi „podstatou a energiou Boha“ a potvrdil, že „nepredstaviteľný a nepochopiteľný Boh svoju podstatu robí pre ľudí prístupnou prostredníctvom svojich energií“. Účasťou na božských energiách alebo milosti človek Božou milosťou prijíma to, čo Boh drží vo svojej podstate.

Preto je spása človeka skutočná, pretože človek sa stáva bohom vo všetkom okrem podstaty, uzatvára profesor P. Christou vo svojej *Cirkevnej gramatológii*.

Na základe tejto pravoslávnej doktríny nášho veľkého mystického teológa tri koncily v Konštantínopole (jeden v roku 1341 a dva v roku 1351) odsúdili nepriateľov hesychizmu a vyhlásili svätca za „obrancu zbožnosti“. Skutočnosť, že Cirkev sa rozhodla pripomínať si svätého Gregora, ktorý sa neskôr stal arcibiskupom v Solúne, na druhú nedeľu Veľkého pôstu po prvej nedeli Víťazstva Pravoslávia, ukazuje, akú vysokú poctu vďačnosti chcela vzdať svätcovi a ako ochotne prijala do svojho pravoslávneho lona čisté semeno Isusovej modlitby a hesychastického života ako celku.

Mnísi Svätej Hory zostavili to, čo je známe ako *Svätohorský tomos* „pre tých, ktorí zbožne praktizujú hesychazmus“, aby urobili múdrymi „tých, ktorí kvôli svojej neskúsenosti a neposlušnosti voči svätému neposlúchajú neznáme energie Ducha“. *Tomos* podpísali členovia monastierskeho úradu Svätej Hory, igumeni, kňazi a mnísi z Atosu a ratifikoval ho biskup z Ierissu týmito slovami: „Pokorný biskup z Ierissu a Svätej Hory Iakovos, vychovávaný v tradíciách Svätej Hory a Svätých Otcov, týmto dosvedčujem, že učenci toto podpísali a že celá Svätá Hora s tým súhlasí, a aj ja, súhlasiac, pripájam svoj podpis.“

Svätý Dionýz Olympský

Pokorná komunita posvätného monastiera Filoteo tak položila svoje základy na týchto pravoslávnych dogmatických a mystických doktrínach.

Aj okolitá krajina posvätného monastiera predurčuje k životu v hesychastickému rozjímaniu. Vráťme sa trochu späť do histórie a zoznámme sa aspoň s dvoma zo siedmich svätých otcov monastiera.

Jedným z nich je svätý Dionýz Olympský, ktorý žil v šestnástom storočí. Predtým, ako odišiel na tú „modlami zamorenú“ grécku horu⁵, aby ju očistil prostredníctvom svojho asketického cvičenia a úsilia, sa tu vo Filoteo úprimne venoval úlohe očisťovania a stráženia mysle a Isusovej modlitbe. Nad monastierom v lese sa nachádza zvláštna jaskyňa. V nej postavil kaplnku na počesť Najsvätejšej Trojice, kde sa zvykol uchýľovať, aby bol sám s Bohom; sám v Jeho prítomnosti.

Keď neskôr odišiel na Olymp, kde v hlbokkej rokline postavil ďalší chrám Najsvätejšej Trojice, večer po kompletóriu zvykol opúšťať monastier a vystupovať do jaskyne.

5 t. j. hora Olymp, ktorú pohanskí Gréci považovali za domov bohov

Noc trávil v modlitbe a pred svitaním sa vracal do monastiera na Svätú Liturgiu. Na ceste do jaskyne a späť svätý otec nikdy nepoužíval žiadne svetlo. Mnisi ho však často nasledovali, či už pri odchode alebo pri návrate. Toto svetlo iného sveta, „nestvorené svetlo“

Trojediného Boha, z neho vychádzalo a osvetľovalo ho⁶.

Svätí spoznávajú pravé „Svetlo skrze Svetlo vo Svetle“. To je svetlo Cirkvi, svetlo Pravoslávia, svetlo mníšstva; to je svetlo hesychizmu, ktoré obhajoval svätý Gregor Palama. Práve k tomuto božskému svetlu privádza svojich učeníkov z tohto sveta Svätá Trojica.

Na ikonách možno vidieť svätého Dionýza, ako drží zvitok s týmito slovami: „Ó, mních, choď svojou cestou, buď tichý, buď pokojný a zachráň sa.“ Ďalší svätý nabáda: „Spasením zachráň svoju dušu; vystúp na horu bez vášní.“

Svätý Dionýz je jedným z ďalších hesychastických svätých posvätného monastiera Filoteo.

6 Toto je svetlo hory Tábor, ktoré videli vyvolení apoštoli pri Premenení Pána

Svätý Kozma Etolský

Ten druhý je svätý otrokov a slobodných ľudí. Je to Kozma Etolský, svätý mučeník a rovesník apoštolov. Je to svätý, ktorý okolo seba šíril toľko svetla, že osvietil zotročenú grécku rasu, zachránil ju z hrozivého objatia islamu a prebudil ju zo spánku otroctva. Jeho učenie, jeho zázraky a jeho proroctvá budú viesť kresťanské myslenie po celý čas trvania tohto sveta.

Nech by sme aj čokoľvek hovorili, svoj dlh tomuto svätcovi nesplatíme; čo však môžeme urobiť, je pokúsiť sa s jeho požehnaním urobiť niečo podľa svojich

možností a za súčasných okolností pokračovať v obrovskej a nenapodobiteľnej misionárskej úlohe, ktorú on začal.

To, čo sa dosiahlo v srdci svätého Kozmu a pripravilo ho na rozhodnutie ísť do sveta, možno nájsť v nasledujúcich slovách súčasného Christovho učeníka, otca Justínia Popoviča: „Žijúc v Christovi, telom i dušou, svätí sú Ním posvätení; sú požehnaní, získavajú božskú moc, stávajú sa všemohúcimi, tak ako v apoštolských a poapoštolských časoch, tak ako v neskorších časoch, včera i dnes, a vždy až do konca vekov.“ Rovnaký koncept možno nájsť aj vo vete odkazujúcej na život svätého Simeona Nového Teológa: „Dokonalý človek sa stáva rovesníkom apoštolov; smie vyhľadávať ďalších ľudí a svedčiť v Bohu. Smie a musí tak konať; inak ani konať nesmie.“

Toto hovorieval ten istý svätec svojim poslucháčom o svojom povolaní kázať:

Zatiaľ čo som sám počúval sladké slová nášho Christa, ktoré mi nahlodávali srdce celé roky ako červ, ktorý sa prehľadáva drevom, premýšľal som, čo by som mohol vo svojej nevedomosti robiť. Radil som sa so svojimi duchovnými otcami, vysokými prelátmi a patriarchami povedal som im o svojich myšlienkach a pýtal som sa, či by uvedenie tohto povolania do praxe bolo Bohu príjemné, všetci ma presvedčili, aby som pokračoval, že takéto poslanie je dobré a sväté.

Bratia moji, keby som mohol vystúpiť do neba, hlasno kričať a hlásať, že iba náš Christos je Syn a Slovo

Božie a skutočný Boh a život všetkého, urobil by som to. Ale pretože takýto veľký skutok nemôžem vykonať, robím toto: Chodím pešo z jedného miesta na druhé a učím svojich bratov, čo je v mojich silách, nie ako učiteľ, ale ako brat, lebo naším učiteľom je iba Christos. „Aké krásne sú nohy tých, ktorí hlásajú evanjelium pokoja a zvestujú dobré veci!“ hovorí svätý Pavol, apoštol národov.

Pozrite sa teraz, ako chcel svätý Kozma predstaviť Isusovu modlitbu svetu:

Teraz vás vyzývam, aby ste urobili toto: všetci si zaobstarajte komboschini s 33 korálkami (inde svätý hovorí, že by sme mali nosiť 103 korálok), začnite sa modliť hovoriac: „Pane Isuse Christe, Synu a Slovo živého Boha, na príhovor Bohorodičky a Tvojich všetkých svätých, zmiluj sa nado mnou, Tvojím hriešnym a nehodným služobníkom.“

Čo sa skrýva v slovách „Pane Isuse Christe“, bratia moji? Najsvätejšia Trojica, náš Boh, vtelená bytosť nášho Christa a všetci svätí, ktorí s Krížom a „Pánom Isusom Christom“ odišli do raja. To sa skrýva. A ktokoľvek vysloví tieto slová a prežehná sa, či už muž alebo žena, žehná nebu, zemi i moru. Krížom a „Pánom Isusom Christom“ sú všetky choroby vyliečené. Krížom a „Pánom Isusom Christom“ je človek posvätený a smeruje do raja, kde cíti šťastie a blaženosť anjelov.

Čo sa to zjavuje v „Pánovi Isusovi Christovi“, bratia moji? Zjavuje sa tam Svätá Trojica, náš Boh, vtelená bytosť nášho Christa. Je to sila mentálnej

modlitby, ktorá pozdvihuje a zbožšťuje usilovných pracovníkov pred Najsvätejšou a Životodarnou Trojicou. Svätý Dionýz a svätý Kozma milujú a uctievali Svätú Trojicu. Svätý Maxim Vyznávač povedal: „Blahoslavená je myseľ, ktorá prekonala všetky stvorenia a neustále hľadá na božskú krásu.“

A svätý Kozma to vyjadruje jasnými slovami: „Všetci svätí boli pozdvihnutí do neba s Krížom a „Pánom Isusom Christom“.

Poslúchajte Božie prikázania, aby boli vaše modlitby vyslyšané

Svätí otcovia hovoria, že jednoducho formulovaná modlitba: „Pane Isuse Christe, zmiluj sa nado mnou“ je zhrnutím evanjelií.

Mohli by sme dokonca povedať, že ak je pokánie podľa svätého Izáka Sýrskeho „úžas, ktorý duša prežíva pred bránami Kráľovstva“, „Pane Isuse Christe, zmiluj sa nado mnou“, je vytrvalým klopaním, ktoré nám Christos prikázal, na dvere vedúce k Jeho milosrdenstvu. „Klopte a bude vám otvorené.“ Na prosbu tohto veku „zmiluj sa nado mnou“ odpovedá Všemilosrdný Boh súcitom a odpustením. V mene všetkých bezcitných boháčov, ktorí sú bohatí materiálne aj duchovne a ako boháč v evanjeliách, ktorý sa neodváža priamo obrátiť na Boha sa toto „zmiluj sa nado mnou“ nepriamo vyslovuje prostredníctvom patriarchu Abraháma; na toto „zmiluj sa nado mnou“ a na „Pane, Pane, otvor nám“ a na

podobné modlitby budúceho veku Najvyšší Sudca odpovie jednoznačne a neodvolateľne: „Veru, hovorím vám: Nepoznám vás.“

Toto „Nepoznám vás“ znamená, že Boh vie, kto sú členovia Jeho rodiny; teda tí, ktorí Ho poznajú na tomto svete bezvýhradne. „Pán pozná Svojich.“ Ak sa s Ním nezoznámime a neoboznámime tu, ako nás má spoznať tam? Lebo iba „každý, kto prosí, dostane“, iba „kto hľadá, nájde“ a iba „tomu, kto klope, bude otvorené“. Zem je plná Božieho milosrdenstva, ale bude udelené iba tým, ktorí si uvedomujú svoju hriešnosť a klaňajú sa Jeho súcitu.

Bezhriešnosť je darom Anjelov. Hriešnosť a pokánie sú ľudskými vlastnosťami. Hrešiť bez pokánia je vlastnosť, ktorá ovláda démonov. Nekajúci hriešnici sa nebudú líšiť v hodine súdu od démonov, keďže strávili svoje životy dennodenným spájaním sa s démonmi. A nech nik nenamieta, že za krátke obdobie hriechu majú byť zatratení? Lebo Boh súdi budúci smer ľudstva z veľmi malého počtu prípadov dočasného života. Nekajúci hriešnik, ktorý takým zostane až do svojho posledného dychu, by večne hrešil, aj keby mal žiť na tejto zemi navždy. Na druhej strane, ak by mali spravodliví navždy žiť na zemi, večne by nasledovali cestu spravodlivosti. Teraz je čas milosrdenstva. Potom príde hodina Posledného súdu. Svätý Hesychios, starec z Jeruzalema, sa čuduje a hovorí: „Ako môže ten, kto nie je milosrdný sám k sebe, očakávať milosrdenstvo od Sudcu?“

Raz istý návštevník, ktorý navštívil svätého Antona, takto prosil: „Zmiluj sa nado mnou, otče, a modli sa za mňa.“ Svätý odpovedal: „Ani Boh, ani ja ti nemôžeme udeliť milosrdenstvo, pokiaľ nebudeš milosrdný sám k sebe.“ A svätý Ján Zlatoústý ďalej objasňuje: „Poslúchaj Božie prikázania, aby mohol odpovedať na tvoje modlitby.“

„Niektorí ľudia sa s úžasom čudujú, keď hovoríme, že väčšina kresťanov nemiluje Christa,“ hovorí svätý Simeon Nový Teológ. Ale milovať Christa neznamená nič viac, než poslúchať Jeho prikázania, ako On sám povedal: „Kto má moje prikázania a zachováva ich, ten ma miluje.“ A učenec Jozef Vryennios bol dosť odvážny na to, aby dodal: „Existujú štyri nedostatky: ak je chvastavý, ak nemá lásku, ak niekoho považuje za hriešneho a ak voči niekomu cíti zlobu, a ak má človek jeden z nich, nebude sa ani kajať a ani jeho modlitby nebudú vyslyšané.“

Bratia moji. Múry našich hriešnych srdc padajú zvnútra ako múry Jericha. Sila, ktorá ich rúca, je vyjadrená v týchto niekoľkých slovách: „Pane Isuse Christe, zmiluj sa nado mnou.“ Keď im Pán „povedal podobenstvo o tom, že človek sa má stále modliť a neochabovať.“ A On dodal: „A azda Boh neobráni svojich vyvolených, ktorí k Nemu volajú dňom i nocou, i keď s veľkou trpezlivosťou? Hovorím vám: Čoskoro ich obráni.“

Ale túto modlitbu nesmieme používať takým spôsobom, aby sa nás Pán spytoval: „Prečo voláš: ‚Pane, Pane‘, keď nekonáš, čo ti hovorím?“ Svätý Simeon Nový Teológ

nám dáva úžasnú definíciu, a to, že „najťažším zo všetkých hriechov je modliť sa k Bohu bez strachu, zbožnosti alebo opatrnosti“.

Modlitba je namáhavá cnosť

Neustála rozjímavá modlitba rozjasňuje človeku myseľ a zbavuje ho iracionálnej temnoty; človek získava dary, ktoré Syn a Slovo Božie udelili ľudskej prirodzenosti prostredníctvom svojho vteleného života, a stáva sa súčasťou Boha.

Prostredníctvom tejto modlitby srdca Všemohúci Isus zostupuje do hriešneho srdca človeka a odháňa zlých a poškvrnených duchov. „Vždy, keď sa vzýva meno nášho Spasiteľa Isusa Christa a na naše srdcia a telá sa kladie pečať Pánovho kríža, moc nepriateľa sa zlomí a zlí démoni sa od nás s hrôzou odvracajú,“ hovorí svätý Níl Múdry v jednom zo svojich listov.

Paul Evdokimoff vo svojej knihe *Boj s Bohom* hovorí:

Boh zostáva až natoľko večný, nakoľko sú vaše vnútorné a ego stotožnené so zlými duchmi prebývajúcimi v našich srdciach, hovorí svätý Diadochus z Photice.

Výstup k Bohu začína zostupom do seba samého – „poznaj sám seba“ – aby si prinútil vaše, ktoré ťa od Boha odháňajú, odtrhnúť sa od teba a vyplávať na povrch.

Prijímaním čistých životodarných sviatostí Christa sa kresťan stáva pokrvným príbuzným Boha. Stáva sa nositeľom Christa, Boha a Ducha. Stáva sa živým chrámom Trojjediného Boha. Inými slovami, potom, čo kresťan bojoval požehnaný boj nahromadením všetkých svojich síl, aby sa čo najlepšie očistil v mene Christa od každej nákazy tela i ducha, dosahujúc svätosť v bázni Božej, pristupuje k sviatostnému oltáru, aby prijal Chlieb života a nové Víno radosti.

„V Cirkvi sa ponúka chlieb a víno, ktoré predstavujú Jeho telo a krv (teda Christovu), a tí, ktorí prijímajú tento viditeľný chlieb, duchovne jedia z Christovho tela.“ Toto je „dokonalá Sviatosť kresťanstva“, ktorá sa poznáva skrze skúsenosť. „Lebo kresťanstvo je jedlo a nápoj a čím viac ho človek je, tým viac sa myseľ stáva nenásytnou a túži po ďalšom,“ hovorí svätý Makários.

A tak teda, poslúchame prikázania Pána a učenie Ducha Svätého ústami apoštolov a svätých otcov, neúnavne sa, ako len vieme, modlíme, takmer denne chodíme na spoveď a s prestávkami prijímame sväté prijímanie, pamätáme na svätého Simeona Teológa, ktorý odporúča neustále asketické úsilie a bdelosť:

Urputne sa usilujte o svoje skutky, lebo Kráľovstvo nebeské trpí urputnosť. Čo sa týka skutkov, nech sú to bdenia, pôsty, úprimné pokánie, smútok a hojnosť slz, neustále pripomínanie si smrti; neprestajné modlitby a znášanie všetkých prichádzajúcich pokušení, predovšetkým ticho, hlboká pokora a absolútna poslušnosť.

Otca Agatona sa raz nejakí bratia opýtali, ktorú cnosť považuje za najnáročnejšiu. Jeho odpoveď bola: „Modlenie.“ „Keď duša túži po častom spojení so svojim Stvoriteľom, zlý duch sa jej v tom snaží zabrániť, pretože vie, že proti nemu niet silnejšej zbrane ako modlitba. Keď sa duši podarí získať akúkoľvek inú cnosť, potom si oddýchne; ale aby sa naučila správne sa modliť, musí tomu venovať celý svoj život.“ „Kresťan, ktorý má na pamäti komunikáciu s Bohom iba v čase na to určenom, sa ešte nenaučil modliť,“ hovorí jeden z otcov cirkvi.

Maj na pamäti Boha viac než svoj dych

Životopisci svätého Arsénia rozprávajú, že pri západe slnka dvíhal v modlitbe ruky a spúšťal ich až vtedy, keď mu slnko opäť osvietilo tvár.

Pre Isusovu modlitbu nie sú stanovené žiadne pevné hodiny. Tak ako dýchanie oživuje telo, tak aj modlitba oživuje dušu. Svätý Gregor Teológ uzatvára, že „obracat' sa k Bohu je samotné dýchanie“. A svätý Efrém Sýrsky hovorí: „Študujte dobre, aby ste neštudovali zlo, lebo myseľ nemôže zostať nečinná.“

Preto sa aj my modlíme, ako najlepšie vieme, viac ako oni, ale najmä v noci, než tí, ktorí bdejú ráno. Bdenie trvá každú noc najmenej osem hodín. Štyri hodiny pred oficiom každý mních vo svojej kobke odrieka prevažne Isusovu modlitbu a zároveň sa venuje štúdiu povzbudzujúcich duchovných tém. Zvyšné hodiny sa

trávia v chráme bežnou polnočnou, utreňou „typikou“ a dennou liturgiou. Počas dňa má každý mních popri svojich individuálnych povinnostiach aj vnútornú úlohu odriekavať rozjímajúcu modlitbu. Problém nespočíva v pohybe jazyka pri modlitbe. Problém je v tom, aby sme v duchu sledovali slová modlitby a nezabúdali, že sme neustále „v každej hodine a čase“ pod pohľadom Pána, ktorého najsvätejšie meno neustále vzývame. Vytrvalé úsilie mnícha, najmä nováčika alebo začiatočníka, navracajúc svoju prchavú myseľ sa stáva akýmsi zvykom, ktorý sa postupne stáva prirodzeným; inými slovami, stáva sa získanou súčasťou človeka. Tak ako je napríklad voda pod tlakom a či sa jej to páči alebo nie, stúpa po vodovodnom potrubí, tak aj myseľ sa trápi. Spočiatku to nemôže zniesť, pretože jej je bránené v šírení, a keď sa postupne, s Božou milosťou, začne osvecovať, potom sa v srdci cíti ako niekto, kto bol preč a s pocitom nostalgie sa vracia domov.

Modlitba sa začína jazykom, je vstrebaná myslou a preberá ju srdce. O tejto rozjímajúcej modlitbe – „Isusovej modlitbe“ sa toho popísalo veľa. Chceli by sme dodať, že každý, kto sa rozhodne pre túto modlitbu, musí vyhladať duchovného sprievodcu, aby sám nenarazil na neprekonateľné prekážky, a najmä aby nestratil odvahu a nevzdal sa, alebo ešte horšie, aby ho nezviedli zlí démoni. Pretože keď sa stretnú s touto modlitbou, použijú všetky možné prostriedky na jej odstránenie. Alebo môžu napríklad oddaného presvedčiť, aby sa bez akejkoľvek bázne pred Bohom

nedbalo modliť; alebo môžu povzbudzovať jeho falošnú zbožnosť, živiac ju skrytým egoizmom, aby ho mohli nenápadne podvodom okradnúť. Tu by sme si mali uvedomiť, že aj najmenšia pozornosť alebo význam, ktorý pripisujeme snom alebo dokonca víziám, môže narušiť a odchýliť nás od nášho duchovného smerovania bez toho, aby sme si to uvedomovali. Mali by sme mať vždy na pamäti apoštola Pavla, ktorý nás varuje, aby sme si dávali pozor na svetelné premeny duchov temnoty.

Raz sa brilantného Makária opýtali: „Keďže hriech na seba berie podobu anjela svetla a vyzerá ako blahodať, ako má človek rozpoznať diablove úklady a ako má prijať a rozlíšiť moc blahodati?“ Svätý odpovedal: „Sila blahodati so sebou prináša radosť, pokoj a pravdu. Táto pravda vedie človeka k hľadaniu pravdy, zatiaľ čo ovocie hriechu je znepokojujúce a neprináša ani lásku k Bohu, ani radosť.“

„A ako sa môžu tí, ktorí svojím úsilím získali Božiu blahodať, od Božej milosti odvrátiť?“ Makários pokračoval. „Tieto veľmi čisté myšlienky opúšťajú dušu človeka, keď sa začne cítiť hrdý za svoje zásluhy, kritizuje ostatných a hovorí: ‚Ste hriešnici.‘ Považuje sa za spravodlivého... Kresťania by sa preto mali vo všetkých smeroch snažiť a nikoho neodsudzovať, mali by na všetkých pozerat' bez zlomyseľnosti. To je čistota srdca – cítiť súcit s hriešnymi a slabými, ktorí nemajú silu odolať zlu, a mať s nimi pochopenie.“

Mních stojí alebo padá kvôli svojim myšlienkam

Keďže „všetko, čo zjavuje, je svetlo“, všetko, čo prekáža nášmu duchovnému smerovaniu, by malo byť odhalené nášmu duchovnému sprievodcovi, aby mohla byť naša cesta osvietená. Tak ako had nezostane pod kameňom, keď ho odstránime, tak ani odveký had, diabol, nezostane za našimi myšlienkami, ak ich odhalíme. Najmä novici sa potrebujú veľmi často spovedať z akýchkoľvek myšlienok, či už prichádzajú zľava alebo sprava. „Máme sa vyspovedať zo všetkých našich myšlienok, otče?“ spýtali sa novici svojho igumena. „Nie tie, ktoré sú pominuteľné a prechádzajú, ale tie, ktoré zostávajú a otravujú, tie, ktoré sa stávajú vytrvalými,“ povedal igumen.

Svätí Otcovia hovoria, že „mních stojí alebo padá kvôli svojim myšlienkam“. Ak svoje myšlienky odhalí, Anjeli sa radujú. Ak ich skryje, Božia blahodať bude pred jeho tvárou skrytá. V tomto bode spočíva odvaha mnícha a všetkých kresťanov vo všeobecnosti. Pokorný človek je čoskoro vykúpený zo zápachu pôvodnej vedomej či nevedomej špiny, ktorá sa v ňom nahromadila, ako v bájných Augiášových maštaliach⁷. Pyšný bude trpieť, dokiaľ si neuvedomí, že sa musí poddať, aby sa zbavil svojho zlého nájomníka. Christos nevstúpi a nespočinie v pyšných dušiach, kým sa nepokoria.

„Pokora sa zvyšuje úmerne so strachom a všetky vášne ustupujú pred pokorou a s nimi hynú aj celé zástupy démonov.“

Satan má odpor k pokorným a vyhýba sa im viac ako kadidlu.

7 V gréckej mytológii zostali maštale kráľa Augiáša, v ktorých bolo tritisíc volov, špinavé tridsať rokov, až kým ich Herkules nevyčistil za jeden deň tak, že cez ne odviezol dve rieky.

Stávame sa zlým, i keď sme ovplyvnení hriechom?

Uzdravme sa pokáním

Koho trápia zlé, vulgárne, rúhavé alebo dokonca smiešne myšlienky, Satan presviedča, že je jediný, u koho sa takéto neprirodzené myšlienky vyskytujú. To je lož, pretože predtým, ako sa takéto myšlienky vyskytli u spovedajúceho sa, podobné alebo ešte bezbožnejšie myšlienky sa vyskytli aj u Starca (alebo spovedníka) v čase, keď prechádzal podobnými štádiami vnútorného boja. Človek by mal byť dosť odvážny na to, aby sa pozrel sám sebe priamo do očí. Duchovná práca je nepochybne bolestivá, ale bez tejto fyzickej bolesti nemožno vykoreniť zlú rozkoš z hriechu ani zbaviť svoju myseľ neviditeľných pút viny. Hanba, ktorú v tej chvíli pociťuje spovedajúci sa človek, je len dočasná, no zároveň dvojnásobne obohacujúca. Od okamihu, keď sa otvorene a bez výhovoriek prizná, je človek, ktorý si

týmto uvedomuje svoju hriešnosť, vykúpený súdom svedomia, od ktorého nie je nič na svete prísnejšie, a aj súdom Budúceho Súdu. Okrem toho sa po vyspovedaní vyprázdnený priestor vyplní toľkou blahodateľou, že stačí nielen na odmenu vyspovedaného, ale je jej dost' aj na to, aby bol povzbudený pozrieť sa hlbšie do svojho vnútra a prinútil tie jedovaté plazy vyjsť von a prestať tráviť jeho srdce. Ak vyznáme svoje hriechy a zlé myšlienky, zlí démoni v nás viac nenájdu potravu ani útechu. „Pretože tak ako sa svine živia žalud'ami, tak sa zlé túžby živia zlými myšlienkami.“ „Vyznajte svoje hriechy a myšlienky,“ radí svätý Bazil, „lebo inak vás hriech bude prenasledovať ako tieň vašej duše. Tak ako tieň prenasleduje telo, tak aj hriech prenasleduje vašu dušu.“

„Stávame sa zlým, keď nás ovplyvňuje hriech? Uzdravme sa pokáním.“ Mučeníci prelievajú svoju krv; hriešnici ronía slzy. Niet hriechu, ktorý by sa nedal zmyť slzami pokánia. A žiadny hriech nie je neodpustiteľný, okrem toho, ktorý nebol vyznaný. Preto „tak ako sa potknete a spadnete, a znova vstanete, tak aj keď zhrešíte, mali by ste sa za tento hriech bez zúfalstva kajať; a aj keď zhrešíte druhýkrát, kajajte sa druhýkrát; a aj keď ste v pokročilom veku a náhodou zhrešíte, kajajte sa, lebo toto je nemocnica, nie súd, ktorý udeľuje zodpovednosť za hriechy,“ radí svätý Ján Zlatoústý. Blahoslavený je kresťan, ktorý úprimne činí pokánie a s ľútosťou vyznáva svoj hriech.

Blahoslavený je mních, ktorý sa snaží dôkladne preskúmať svoje najvnútornejšie ja.

Blahoslavenejší je však ten, kto sa tu nezastaví, ale očistený slzami pokánia a spovede, pristupuje „s bázňou Božou, s vierou a láskou“ ku kalichu života, aby sa zúčastnil Christových čistých a životodarných Tajín.

Kto je Moje Telo a pije Moju Krv, má večný život

O tomto „kontroverznom bode“ svätej Eucharistie sa toho popísalo už toľko, že si veriaci kladú otázku, čo by mali z dlhodobého hľadiska robiť. Vynárajú sa najmä dve otázky: (a) ako často a (b) po akej príprave by mali a môžu veriaci prijímať sviatosť svätej Eucharistie?

Cirkev, ktorá bola vedená, je vedená a bude vedená Duchom Svätým „k celej pravde“ dáva odpoveď a je v súlade s Pánovými slovami, ktoré nás vyzývajú k neustálej účasti na Kalichu života. „Kto je Moje Telo a pije Moju Krv, má večný život a ja ho vzkriesim v posledný deň.“ Svätí apoštoli a svätí otcovia interpretovali Pánove slová v liturgickom úkone ako neustále prichádzanie k tejto najsvätejšej sviatosti. Nestanovili čas; stanovili spôsob účasti.

Ale pretože si častá účasť na tajine svätej Eucharistie vyžaduje koordinovaný život a vzostupnú cestu, pre tých, ktorí sa vyhýbajú neustálemu úsiliu o pokánia a posvätenie, boli vymyslené rôzne vierohodné zámienky, ktoré im bránia pristupovať k svätému

kalichu života a v prijatí svätého prijímania „na odpustenie hriechov a pre večný život“.

Skutočným pôstom je neustála striedmosť

Pôst je hlavná požiadavka prípravy. Naši kresťania, ktorí sa tvária, že presne interpretujú otázku pôstu, by sa v skutočnosti radi opýtali: „Ako sa dalo tak často postiť, keď sa tak často prijímalo sväté prijímanie?“ Ako často? V časoch svätého Bazila Veľkého a svätého Jána Zlatoústeho kresťania prijímali sväté prijímanie tri, štyri alebo viackrát týždenne. Niektorí sa pri pomyslení na to strasú a okamžite sa pýtajú: „Ale kedy sa postili?“ Odpoveď vám poskytneme my.

Naše bratstvo tiež prijíma sväté prijímanie trikrát týždenne; v utorok, štvrtok a sobotu. Každý deň pred – teda v pondelok, stredu a piatok – sa naše jedlo varí bez olivového oleja. Ak vezmeme do úvahy dni Veľkého pôstu a tri ďalšie pôsty v roku, vidíme, že olivový olej nemáme väčšinu dní v roku.

Teraz prejdime k tým, ktorí si prajú byť príliš precízni, čo sa týka pôstu, a chodia na prijímanie v určitých obdobiach roka. Ktorí sa postia dlhšie a usilovnejšie. Slovo „usilovne“ v pôste spája ďalší, bolestivejší faktor. Pôst totiž znamená, že kresťan by sa mal zdržiavať určitých druhov jedla v určité dni a obdobia roka, ako to stanovila naša svätá Cirkev.

Pôst ďalej znamená neustálu zdržanlivosť. Inými slovami, nemali by sme sa postiť len v určené dni v roku,

keď chceme prijať sväté prijímanie, a potom po zvyšok roka ješť toľko, aby sme v čo najkratšom čase nahradili to, o čo sme boli ochudobnení v dňoch našej prípravy na sväté prijímanie. Skutočný, úprimný pôst znamená, aj keď nám to nie je po chuti, ješť vždy s mierou. Tiež sa totižto stáva, že keď sa pripravujeme na prijímanie a naše jedlo je pôstne, jeme dvojité porcie v domnienke, že sme vyčerpaní, zo strachu, že ochorieme, alebo nás nabáda naivná myšlienka, že keďže je jedlo pôstne, môžeme a mali by sme ješť viac. Vidíte, bratia a otcovia, kam vedie povrchná prehnaná precíznosť. Prirodzene, existuje niekoľko takých, ktorí sa skutočne správne postia, ale váhajú s častým prístupom k svätému prijímaniu. Nech sa pozrú na príčiny svojho váhania a možno sa v niektorých z nich nájdu...

Možno nejde len o otázku pôstu, ale napríklad o zvyk. Možno ich častá účasť na Svätých tajinách nezávisí len od nich, ale aj od prostredia. Myslia si, že ich prostredie je chladné alebo vlažné: „Ako mám byť vrúcny v láske k Pánovi, ktorý ma volá, aby mi ponúkol radosť a nesmrteľnosť?“ Koľko je takých, ktorí by v srdci chceli odpovedať na pozvanie Všemohúceho, ale váhajú predierať sa cez ten ľahostajný dav, ktorý ich na ceste späť prijíma s úsmevom pochybného významu.

Mnohých odrádzajú príliš horliví spovedníci. Nechceme tým povedať, že by sa spovedníci nemali riadiť Svätým kánonom; máme na mysli to drsné, náhle a neoprávnené odrezanie veriacich od tejto svätej tajiny. Sväté kány boli vydané len na to, aby sa používali v spásnom diele

Cirkvi a mali by sa interpretovať v rovnakom duchu, v akom ich vypracovali Svätí Otcovia. Koľko je okrem toho takých, ktorí sa neodvážia ani len pomyslieť na umiernený, múdry a striedmy život v medziach svojich možností v dnešnom svete, ktorý sa denne vzdďaľuje od Svetla, Pravdy a Života? Bratia moji, v tejto rozsiahlej púšti bytových domov, v tejto divočine, s vašimi aj našimi predpokladmi, je nám ponúkaná Božia blahodať, ktorá nás volá k spolupráci na spáse našich duší. Boh nás stvoril bez toho, aby sme prosili, ale keď nás má pustiť do sveta nebeskej blaženosti, pýta sa nás a berie do úvahy náš názor na naše budúce postavenie.

Neustále sväté prijímanie znamená neustále pokánie a striedmosť

A pretože práve v tomto pomínutelnom svete sa rozhoduje o našej ceste do večnosti; pretože práve tu, v duchovnej atmosfére Cirkvi, môžeme dýchať Božiu blahodať a byť posvätení skrze jej sväté Tajiny, „ako unikneme, ak zanedbáme takú veľkú spásu?“ Keby nás Boh mal všetkých spasiť, spravodlivých aj hriešnikov bez rozdielu, nevyzýval by hriešnikov k pokániu. Samozrejme, že si želá, aby „všetci ľudia boli spasení“, ale pod podmienkou, že si uvedomia pravdu.

Tolko o „kontroverznom bode“ svätej Eucharistie. Práve prostredníctvom tejto sviatosti definujeme náš vzťah s Christom. Podľa spôsobu, akým sa pripravujeme, a podľa frekvencie pristupovania ku

svätej eucharistii sa v našej láske k Nemu delíme na vrúcnych, vlažných alebo chladných. Pravidelné sväté prijímanie znamená ustavičné pokánie. Ani zanedbávanie pôstu, ani hriešne pretvácky. Ak chceme byť spasení, postime sa, budme zdržanliví vo všetkých ohľadoch a pristupujme ku Svätej Eucharistii. Týmto nemyslíme, že všetci kresťania vedia pristupovať ku svätému prijímaniu dva alebo trikrát týždenne. Často to nie je možné. Ale s trochou dobrej vôle je možné, aby pristupovali ku Svätej Eucharistii každú nedeľu. Keď sa objavia akékoľvek ťažkosti bez ohľadu na vôľu človeka, potom by sa po konzultácii so spovedníkom mali navrhnúť príležitosti k svätému prijímaniu. Ale bez toho, aby sme povedali, že musí uplynúť štyridsať dní pred prístupom ku svätému prijímaniu, alebo sa vyhovárali, že k svätej eucharistii by sa nemalo pristupovať viac ako trikrát do roka. Ak prichádzame k spovedníkovi s takou dôverou, s akou prichádzame k lekárovi, môžeme si byť celkom istí, že skrze neho nám Boh dá najvhodnejšie návrhy na riešenie našich problémov. O tom nepochybujte. Svätý Marek Askéta hovorí, že rovnakým spôsobom, ako Boh používa kňaza na vykonávanie praktickej časti svätých Tajín, používa rovnako aj myseľ a jazyk spovedníka na vedenie duše, ktorá sa pýta a očakáva, akoby od Boha, odpoveď na svoje problémy.

Nech teda človek skúma sám seba

Vo svojej vysoko teologickej knihe *Eortodromion* svätý Nikodém Svätohorský takto nabáda k častému, ale bezúhonnému prijímaniu svätej eucharistie: „Ak Krv nášho Pána Isusa Christa očisťuje ľudí od hriechu, prečo ty, bratu, neuvažuješ o jej pravidelnom prijímaní, aby ti boli odpustené tvoje známe hriechy? Nevieš, že čím častejšie prijímaš túto Svätú Krv, tým častejšie prijímaš tento život? A naopak, nevieš, že čím dlhšie odkladáš a neprijímaš túto životodarnú Krv, tým viac sa vzdŕaľuješ od života? Preto často pristupujte k svätým Tajinám a prijímajte sväté Prijímanie. Dbajte však na to, aby ste to robili s primeranou prípravou, a to po spovedi, po dodržovaní pôstu podľa svojich zdravotných možností, so zdržanlivosťou, modlitbami, pozornosťou, s pokojom v srdci a čistým svedomím, skúmajúc sa podľa apoštolskej rady, aby sa prijímanie svätej eucharistie neobrátilo na vaše zatratenie. V súlade s prípravami, ktoré robíte, dostávate milosť prijímania. Preto by ste mal robiť dve veci. Mali by ste pravidelne pristupovať k svätej Eucharistii a robiť tak, čo naj dôstojnejšie, ako to ustanovujú sväté kánony. „Nech teda človek skúma sám seba, a tak nech je z toho Chleba a pije z toho Kalicha.“⁸

Jeden z mníchov si do denníka napísal: „Život tu pod čiernymi rúchami plyní pokojne a ticho.“ Vojna je neviditeľná a má striedavé fázy. Najrozšírenejšou životnou skúsenosťou je „radostný smútok“ a „veselý

žiaľ“. Ten druhý je účinným liekom, ktorým tešiteľský Boh uzdravuje tých, ktorých zasiahli ohnivé šípy zla. „Keď stojíme v chráme Božom, myslíme si, že sme v nebi; Blahoslavená Bohorodička, otvor nám bránu milosrdenstva“; čo iné je sladšie ako najkrajšie meno nášho Pána a Boha a Spasiteľa Isusa Christa? Čo iné je najžiadanejšie ako pokoj v našich srdciach a pokoj v našich myšlienkach ? Jemná je

8 Prvá epištola svätého Pavla Korint'anom 11:28

vôňa kadidla páleného „do závanu duchovnej vône“. Speváci z predmestia spievajú hymny o duchovnom povznesení. Anjeli a svätí z ikon na stenách na nás hľadajú cez mihotavé svetlo druhého sveta. Podľa zosnulého otca Kontoglou, ich odevy „vejú vo vetre fúkajúcom v tomto večnom svete“. Tam, Zvrchovaný Christos sedí s Otcom a Svätým Duchom na Tróne Slávy. „Svätý, Svätý, Svätý, Pán Zástupov, nebo i zem sú plné Tvojej slávy. Hosana na výsostiach.“ „Vezmite, jedzte: toto je Moje Telo... Pite z neho všetci: toto je Moja Krv.“

„Pritiahol si ma k sebe silnou túžbou, ó, Christe, a zmenil si moje rozpoloženie tým, že si mi dal pocítiť božskú lásku. Spál' teda moje hriechy svojím nehmotným plameňom a urob ma hodným zdieľať blaženosť, ktorú človek vždy nachádza v tvojej blízkosti, dobrý Pane, aby som prekypujúci radosťou mohol byť svedkom tvojich dvoch príchodov na zem.“

„Ktorá pominuteľná chuť by mohla nahradiť nevýslovnú sladkosť svätého prijímania?“ „A ktoré puto je silnejšie než pokrvné“ pýta sa ctihodný otec Justín Popovič. Skrže Isusa Christa vstupujeme do pokrvného vzťahu s Bohom; božská Krv nášho Pána Isusa je posväcujúcou, očisťujúcou, premieňajúcou, pomazujúcou, zbožšťujúcou a spasiteľnou mocou; táto najsvätejšia Krv spájajúca človeka s Bohom spája aj všetkých ľudí skrze Neho.

Z textov dvanástich apoštolov si požičiavame nasledujúce slová vďakyvzdania: „Ako sa táto časť rozptýlila po vrchoch a zhromaždila sa v jedno, tak nech sa aj Cirkev zhromaždí od končín sveta okolo Tvojho kráľovstva.“ Takto v nesmiernej láske otvárame svoju náruč všetkým našim bratom roztrúseným po štyroch kútoch vesmíru v Christovi, „lebo my mnohí sme jeden chlieb a jedno telo; lebo všetci máme účasť na jednom chlebe.“

Tak ako je Cirkev Telom Christovým a Christos je všadeprítomný, tak sa Jeho Cirkev rozprestiera až do končín zeme. Všetci kresťania, ktorí boli pokrstení v mene Najsvätejšej, Jednopodstatnej, Životodarnej a Nedeliteľnej Trojice, ktorí uznali nášho Pána Isusa Christa ako Bohočloveka, Vykupiteľa a Spasiteľa sveta a sú posvätení Božím Slovom a svätými Sviatosťami pravoslávnej kresťanskej viery, všetci títo tvoria Telo Jednej, Svätej, Katolíckej a Apoštolskej Christovej Cirkvi. Christova Cirkev je katolícka v tom zmysle, že udržuje celú plnosť pravdy a má milosť osvietiť a

vykúpiť svet; je navyše katolícka aj v tom zmysle, že sa nesnaží svet dobyť, ale posväcovať. Hlavou Cirkvi je Christos a my sme jej členmi spojení spoločnou vierou v spojení s láskou.

Dejiny Cirkvi sú príbehom boja za posvätenie svojich veriacich.

Toto je Cirkev založená naším Pánom Isusom. Toto je Cirkev svätých apoštolov. Toto je Cirkev svätých mučeníkov. Toto je Cirkev svätých otcov v priebehu vekov. Cirkev včerajška, cirkev dneška, cirkev zajtrajška, Cirkev až do skončenia vekov, ktorá triumfálne vstúpi do nekonečného blaženého života vekov, ktoré nadídu. Lebo Cirkev je domovom Najsvätejšej Trojice, jej samotným obrazom. A ešte viac, pretože je Telom vtelenej Druhej Osoby Najsvätejšej Trojice, Isusa Christa, tak je v dôsledku toho večným vlastníctvom a majetkom Najsvätejšej Trojice „a brány pekelné ju nepremôžu“.

Pevne veríme „v jedného Boha Otca...“ „A v jedného Pána Isusa Christa, Syna Božieho...“ „A v Ducha Svätého... ktorý vychádza z Otca...“ V jednu, svätú, všeobecnú a apoštolskú Cirkev.“ Naša viera má túto vlastnosť večnosti. Dejiny Cirkvi v priebehu vekov svedčia o tom, že niektorí kresťania sa môžu myliť dlho, alebo mnohí krátko, ale je nemožné, aby sa všetci kresťania mylili navždy. Keďže je Cirkev ako celok, ako Christovo Telo, vedená Svätým Duchom, od svojho založenia je vedená k úplnej pravde. Dejiny Cirkvi tiež svedčia o tom, že od jej založenia sa Antikrist snaží

peniknúť do jej Božského Tela, aby ho rozložil a zničil, tak ako sa o to pokúsil s Christovým telom. Ale tak ako mŕtve Telo Pánovo „nevidelo porušenie“ a „vstalo z mŕtvych“, tak aj Christovo duchovné Telo, Cirkev, aj keď prechádza „tôňou smrti, nebude sa báť zlého“. Christos, (Cirkevná) životodarná sila, diablove „na čas“ dovolil podrobovať veriacich skúškam.

Božie Slovo hovorí, že ten, kto „zvádza celý svet“, sa bude snažiť prostredníctvom Antikrista oklamať, „keby to bolo možné, aj samotných vyvolených“ Cirkvi, ale nie Cirkev samotnú. Ľudskí členovia Cirkvi budú zvedení, ale nie Cirkev. Tí členovia, v ktorých viere a živote diablovou zradou zvíťazí ľudský prvok na úkor Božského a dary tohto veku na úkor večných požehnaní budúceho veku, v ktoré verili a ktoré očakávali, budú podvedení a vyhubení. Diablove prefikanosť pri zvádzaní vyvolených spočíva najmä vo „vytváraní zbožnosti“ a v nabádaní k nadmernej horlivosti, aby veriaci mohol dospieť k rozhodnutiam a vykonať činy, ktoré ho vylúčia z požehnaného ovčince Cirkvi.

V tomto bode by sme mali zdôrazniť, že lož môže viesť k omylu, keď sa o to viac podobá pravde. Z tejto hroznej skúšky, ktorou trpí každý z veriacich v hodinách pokušenia, najvyššieho pokušenia v ich živote, a ktorou Cirkev prejde, keď sa Antikrist pokúsi sfaľšovať Christovho Ducha, „aby ako Boh sedel v chráme Božom a ukazoval sa, že je Boh“, nás nezachráni len poznanie božských vecí; je to práve okúsenie, skúsenosť života v Christovi, ktorá tak urobí. A je tomu tak preto, lebo

kresťanská pravda nie je intelektuálnou záležitosťou, ale živou skúsenosťou dogmatických a morálnych doktrín viery a tajomnej a mystickej komunikácie medzi veriacimi a jej zakladateľom. Nečuduj sa, čo sa hovorí o pokušení; lebo tak ako bol Christos pokúšaný, tak aj Jeho Cirkev vstúpi do pokušenia. Avšak tak ako Christos premohol vášeň, tak aj Cirkev premôže Antikrista, „toho Zlého, ktorého Pán pohltí duchom svojich úst a zničí jasom svojho príchodu.“

Dielo neprávosti už prebieha. Ak sa niekto tak veľmi bojí, nech sa snaží hlbšie zapustiť korene do vodných tokov pravoslávia a usiluje sa, častým spojením s Christom, o väčšiu a úprimnejšiu účasť na sviatostiach našej najsvätejšej Cirkvi. Nadobudnutím „mysli Christovej“ a dospetím „k plnej veľkosti Christovej“ sa, nielen že vyhne riziku oklamania, ale stane sa aj pre ostatných pevným sprievodcom do Nebeského kráľovstva. Čím viac sa posväcujeme, tým viac je posväcované Telo Cirkvi aj vo svojej ľudskej podobe, lebo vo svojej božskej podobe je sväté ako Pán Isus Christos. Dejiny Cirkvi sú príbehom boja za posvätenie svojich veriacich.

„Kto neverí, podľa tradície Cirkvi, je neveriaci.“ Hoci sú si mnohí istí svojou pevnosťou vo viere, „pri rôznych príležitostiach a rôznymi spôsobmi“ majú strach, aby hlavy Cirkvi nesfalšovali pravoslávnu vieru a po zradení jej výsad ju neťahali rukami aj nohami k jednej zo známych heréz, napríklad k pápežstvu, protestantizmu alebo k totálnej heréze, ekumenizmu. Vieme už, že aj

keď je Cirkev zastúpená na dôležitých postoch množstvom svojich členov, nešíri svoje univerzálne svedomie skutkami alebo rozhodnutiami týchto predstaviteľov, pokiaľ tieto činy alebo rozhodnutia nie sú v absolútnom súlade s tým, čo bolo v priebehu vekov spoločným dedičstvom pravoslávnej kresťanskej viery. Až potom konečné rozhodnutia, dokonca aj ekumenických koncilov, nesú znak platnosti; na jednej strane, keď sú svätí delegáti schopní s bázňou pred Bohom a „aby sa ich srdcia utešili“ vysloviť vetu svätého apoštolského koncilu: „Javí sa to dobré Duchu Svätému a nám; a na strane druhej, keď stádo Cirkvi, pravoslávne duchovenstvo a laici uznajú, čo bolo nariadené, ako keby to ustanovili oni sami, ako keby to vyslovili vlastnými ústami.

V prípade úmyselného alebo nevedomého odchýlenia sa od tradície súd vždy bol, je a bude vynesný zdravou verejnou mienkou Cirkvi, ktorá právom zasahuje a obnovuje pokoj v Cirkvi; pokoj, nie pravdu, pretože milosť a pravda nikdy neopúšťajú Božské telo Cirkvi. Opúšťajú tých, ktorí kolíšuc „ohl'adom viery stroskotali“ a zrádzajú prvorodené právo spoločného dedičstva „skúšaných“ v nebesiach.

Nikdy neopúšťajú stádo Cirkvi, či už duchovenstvo alebo laikov. Preto „zostaňte v Cirkvi,“ radí svätý Ján Zlatoústý a „Cirkev vás nezradí; ak od Cirkvi odídete, príčinou nie je Cirkev. Ak ste vo vnútri, vlk nemôže vojsť; ak vyjdete von, stanete sa korisťou beštii; chyba

nespočíva v ovčinci, ale vo vašej malomysel'nosti; Cirkvi sa nič nevyrovná.“

Moji drahí bratia, tak ako nemôžeme byť spasení inými bez nášho súhlasu, nemôžeme byť ani zradení inými, pokiaľ my sami nezradíme dôvod svojej spásy.

Určite ste už počuli, že v lete 1973 prišiel na Svätú Horu exarchát svätej ekumenickej stolice. Keď najctihodnejší metropolita Maximos zo Stavroupolisu, ktorý stál na čele Exarchátu, položil otázku týkajúcu sa pamiatky Jeho Svätosti ekumenického patriarchu, odpovedali sme, že si budeme pripomínať meno Jeho Svätosti, pokiaľ pôjde cestou pravoslávia. Ak zblúdi, prestaneme. Jeho Eminencia potom povedala: "Ale ako je možné, že by zišiel z cesty pravoslávia?" A my sme odpovedali: "Ak Jeho Svätosť predsa nemôže zísť z cesty, my si potom nemôžeme prestať pripomínať jeho meno."

To je to, čo sme v tom čase povedali. Momentálne sa modlíme o to vrúcnejšie, lebo na obzore Fanari⁹ sa opäť sťahujú mraky a nevieme, aké bude zajtra počasie.

V našej dobe sa viac ako kedykoľvek predtým hovorí o „jednote“. Cirkev sa vždy modlila „za jednotu všetkých“. Ale heslo, ktoré dnes koluje z úst do úst medzi všetkými „podporovateľmi jednoty“ a zohrieva srdcia všetkých jeho prívržencov, nepochádza zo sebavedomia Cirkvi; prichádza zvonku. Je to dielo toho, ktorého úlohou je zasiať burinu do záhrady Cirkvi, aby oklamal nezasvätených v tajomstve kresťanstva či vo sviatostiach Cirkvi. Satan sa zo všetkých síl snažil vytrhnúť nespočetné množstvo ľudí z lona Cirkvi a

predstaviť ju svetu ako rozdelenú a slabú. Teraz sa opäť zo všetkých síl snaží zjednotiť ju do zvláštneho zväzku sebou inšpirovanou, pričom ako kvas používa vzorec „lásky“. Táto „láska“ bola tak hojne používaná a zneužívaná toľkými ľuďmi, že mnohí už o láske nechcú ani počuť, ani rozprávať. Chladný dych tak fúka nielen tam, kde sa o láske veľa hovorí, ale aj tam, kde sa o nej prestalo rozprávať. Pán povedal: „Povstanú aj mnohí falošní proroci, láska mnohých vychladne. Kto však vytrvá do konca, ten bude spasený.“

9 Fanari je predmestie Konštantínopolu a sídli tu Ekumenický patriarchát.

Tí, ktorí hojne hovoria o láske, manipulujú s jej obsahom, aby mohli prijať heretikov všetkých druhov. Táto láska je falošná, ako falošné kvety.

Cirkev nemá miesto medzi zhlukom omylov a heréz: Ekumenizmus

Platí pravidlo, že tam, kde sa veľa hovorí o cnosti, tam sa táto cnosť nenájde. Hlas pozdvihnutý v prospech tejto cnosti je výkrikom jej neprítomnosti. Tak je to aj s „láskou“ všetkých tých, ktorí veria, že by mali prispieť k naplneniu Pánovho želania, „aby všetci boli jedno“. Bud’me konkrétnejší. Hovoria, že my ortodoxní by sme sa mali zjednotiť s rímskokatolíckmi a potom s protestantmi a so všetkými známymi aj neznámymi herézami, ktoré diabol vymyslel v mene kresťanstva.

Keď sa všetci kresťania bez výnimky zjednotia, mali by sa potom zjednotiť s moslimami, so židmi a v širšom zmysle s budhistami, brahmanmi, šintoistami a so všetkými náboženstvami vesmíru všeobecne.

Táto panheretická alchýmia je inšpirovaná takzvanou Svetovou radou cirkví. Myslíme si, že tento termín nezodpovedá skutočnosti, pretože sa netýka Svetovej rady cirkví, ale Svetovej rady uctievania vôle. Jediným bohom, požadujúcim poctu uctievania, bude padlý Belzebub, ktorý sa prostredníctvom svojho zástupcu medzi ľuďmi, Antikristom, pokúsi nahradiť vieru a uctievanie pravého Boha vlastnou vôľou. V ekumenizme totiž nie je osobný Boh; dôslední ekumenisti doktrínu trojičného Boha úplne odmietajú.

Je dobre známe, že diabolsky podnecovaný sionizmus koordinuje dve zákerné operácie v Cirkvi aj mimo nej, ktoré sa usilujú o jeden a ten istý cieľ: zničiť pevnosť známu ako pravoslávie.

Katolícki stúpenci, protestanti, Jehovovi svedkovia, slobodomurári, unionisti, ekumenisti a akýkoľvek iný „koreň horkosti“ – všetci tí majú jednu myseľ a dajú svoju moc a silu šelme. Tí budú bojovať s Baránkom a Baránok ich premôže, lebo On je Pánom pánov a Kráľom kráľov, a tí, ktorí sú s Ním, sú povolání, vyvolení a verní. Veríme, že pravoslávie nemá miesto v tomto zhľuku omylov a heréz. Tento zákerný „ekumenický výmysel si neželá hľadať pravdu, ale podľa otca Charalambosa Vasilopoulou je zmesou zameranou na vyhubenie Pravdy“. Nie je to snaha pre

oklamanych nájsť pravdu, ale aby tí, ktorí ju majú, pravdu stratili; teda pre tých, ktorí veria v Jednu Svätú Katolícku a Apoštolskú Cirkev.“

Neklamme sa; medzi pravoslávím a heterodoxiou je obrovská priepasť

Keď je dokonca aj zástanca Svetovej rady cirkví, metropolita Meliton z Chalkedonu, nútený priznať: „Je nepochybným faktom, že Svetová rada cirkví je na 99 % pod kontrolou protestantizmu a silne nesie jeho stopy,“ aký ďalší dôkaz potrebujeme my pravoslávni na to, aby sme s nimi prerušili vzťahy skôr, ako zničíme akúkoľvek nádej, ktorá v nich zostala, že pravda skutočne existuje jedinečná, neporušená a jasná a možno ju nájsť v Jednej, Svätej, Pravoslávnej Christovej cirkvi?

Silný postoj otca Georga Florovského, že „poslaním pravoslávia je byť mučeníkom a „svedčiť o pravde“, sa môže naplniť len s pravoslávnym ekumenizmom, ktorý opísal otec Spyridon Bilialis vo svojej knihe *Pravoslávie a pápežstvo*. „Veríme, že je najvyšší čas, aby Pravoslávna cirkev vystúpila zjednotená pred svet a presadzovala svoj vlastný pravoslávny ekumenizmus tým, že by postavila čisto pravoslávnu ekumenickú tribúnu, kde by hlasno vyhlásila *urbi et orbi*, že jedine Pravoslávie je dnes Jednou, Svätou, Katolíckou a Apoštolskou Christovou Cirkvou.“

V opačnom prípade, častým stretávaním sa takýchto cirkevných predstaviteľov s dnešnými stúpenkami heterodoxie a zajtrajšími ateistami, pravoslávie riskuje to, čo sa podľa slov svätého Gregora Teológa stalo v podobných prípadoch: „Ľahšie sa človek nakazí nepravosťou, než by odovzdal cnosť; tak ako je ľahšie ochorieť, než ti udeliť zdravie.“

„Neklamme sa. Medzi pravoslávím a heterodoxiou je obrovská priepasť,“ hovorí profesor Andreas Theodorou.

„Ale nemôže kresťanská láska preklenúť túto priepasť?“ pýtajú sa mnohí. Láska, moji drahí bratia, je všemohúca, mocná ako smrť, ale jej sila vždy ide ruka v ruku s pravdou. Boh odovzdáva silu svojej lásky, keď je uctievaný „v Duchu a pravde“. Učeník lásky, apoštol pravoslávia, v slovách svojho listu hovorí: „Starší vyvolenej pani (t. j. Cirkvi) a jej deťom, ktoré milujem v pravde...“ „Milosť s vami, milosrdenstvo a pokoj od Boha Otca i od Pána Isusa Christa, Syna Otca, v pravde a láske.“ Všetci, ktorí skutočne veria, milujú v pravde; tí, ktorí skutočne neveria, milujú v pokrytectve. My, pravoslávni kresťania, milujeme každého a túžime, aby si uvedomili pravdu. Toto nás učil „Boh lásky“; takto je naše svedomie pokojné. Necítíme žiadnu nevraživosť voči žiadnym ľuďom kvôli ich heréze alebo nevere, ale nikdy si nezamilujeme neveru alebo herézu kvôli ľuďom, pretože ak by sme to urobili, odcudzili by sme sa Bohu.

V jednu nedeľu kazateľ predniesol kázeň na tému „milujte svojich nepriateľov“. V nasledujúcu nedeľu hovoril o alkoholizme – o spúšti, ktorú spôsobil medzi kresťanmi. Mimochodom, neslávne známi sionisti sa týmito svojimi notoricky známymi „Protokolmi“ veľmi chvália. Keď sa potom kazateľ zmienil o pití a opísal jeho účinky ako smrteľných nepriateľov, jeden z inteligentných poslucháčov, ktorí mimochodom nikdy nechýbajú, ho zastavil a povedal: „Otče, nepovedali ste minulú nedeľu, aby sme milovali svojich nepriateľov?“ Kazateľ pokojne odpovedal: „Povedal som, aby sme ich milovali. Nepovedal som, že by ste ich mali zniesť.“ Niečo podobné sa deje aj s nami, pravoslávny, vo vzťahu ku všetkým nepravoslávnym. Úprimne ich milujeme a modlíme sa za nich, pamätajúc na napomenutie svätého Ignáca Bohonosca: „Modlite sa aj za ostatných ľudí bez prestávky, lebo v nich je nádej na pokánie, aby spoznali Boha.“ Milujeme ich, aby sa zriekli herézy, omylu, nevery a zloby. Ale nemôžeme ich asimilovať takých, akí sú, po častiach s ich herézou, ich omylom a ich ateizmom.

Spása príde od pravoslávnych

Nikoho nesúdime, pretože existuje Sudca, ktorý nás všetkých bude súdiť. Ale veríme, že by sme mali každému, či už z ďaleka alebo blízka, povedať, že z Božej milosti sme získali životnú skúsenosť, a to, že spása príde od pravoslávnych.

Iba pravoslávny Východ súhlasil s uctievaním a klaňaním sa Bohu „v Duchu a pravde“. Západný človek sa od začiatku postavil proti východnému mysticismu. Kresťanskú vieru bral mierne, povrchné. Nedovolil jej obnovujúcej sile preniknúť do hĺbky „starého človeka“, aby ho znovu zrodil a premenil. V podstate, najmä po tragédii schizmy, západný človek nechcel pokorne skloniť svoju hrdú šiju pod Christovo jarmo, ale zvráteným spôsobom naviedol Pánovu Cirkev, aby slúžila svetským hodnotám a cieľom. Bolo to nepochopiteľné, ale smrteľné. Západ už nejaký čas naznačuje „svätých bez Boha“ a že „Boh je mŕtvý“. Aj keby tieto rúhavé výroky boli bez obsahu, sú neznesiteľné pre citlivé uši pravoslávneho Východu. Tu, kde sa Boh a človek stretávajú v kúsku života, človek sa v pokore skláňa a prosí o milosrdenstvo súciteľného Otca. A aby sa za každú cenu stal hodným tohto milosrdenstva, zaväzuje sa k pokániu na celý život. Prostredníctvom spomienky na smrť a prostredníctvom askézy (cvičení) denne usmrcuje „starého hriešneho človeka“, aby nový človek milosti mohol získať privilégia života. Cesta kresťanského pravoslavia v monastieroch aj mimo nich je asketická. Ak sa niekedy zdá, že kresťanský Východ zabúda na tento významný prvok svojej spirituality, pravoslávne mníšstvo vždy nájde spôsoby, ako mu to jemne a s láskou pripomenúť.

Kresťanstvo je dušou sveta

V neporovnateľnom texte Listu Diognetovi sú kresťania prirovnávaní k svetu takto: ako je duša spojená s telom, tak sú kresťania spojení so svetom.

Kresťanstvo je dušou, životom a nádejou sveta. Keby Christos neprišiel, alebo keby Jeho Cirkev na veľmi krátky čas zmizla z povrchu zemskeho, videli by sme, či by „svet, ktorý leží v neprávosti“, dokázal zniesť svoj vlastný neznesiteľný zápach. Kresťanstvo je v dôsledku toho dušou sveta. Mníšstvo je proporcionálne kresťanstvom kresťanstva. A hesychazmus je v rozšírenom zmysle mníštvom mníšstva.

Posolstvo hesychastického mníšstva súčasnému človeku (ktorý uteká pred prítomnosťou a pred sebou samým a ktorý rozdeľuje svoju myseľ a srdce medzi spomienky na minulosť a očakávania budúcnosti) a posolstvo lásky k pokornému asketizmu bratom v Christovi je: cvičenie, psychosomatické cvičenie, mentálne cvičenie. Sústredovanie mysle na srdce a skúmanie svedomia. Pôst v súlade so svätými kánonmi našej Cirkvi. Bdelosť pred prichádzajúcimi a odchádzajúcimi myšlienkami. Neustála modlitba v mene nášho Pána a Boha a Spasiteľa Isusa Christa. Každý podľa svojich schopností a každý ochotne, lebo niet inej cesty k spásu. Božia milosť pomáha a tak „veci, ktoré sú pre ľudí nemožné, sú u Boha možné“.

Chorobou ducha je hriech

V minulosti človek trpel na tele. V súčasnosti trpí v duchu. Medicína vytlačila chorobu z organickej oblasti, ale čoraz viac ju vtláča do „neviditeľných a nevytvorených“ vnútorných častí. Existujú diela bez toho, aby ich bolo vidieť a objavujú sa iným spôsobom. Človek je teraz „posadnutý“ svojimi komplexmi viny do znepokojujúcej miery aj pre odborníkov. Potláčanie viny je „druhý hriech“ a „všeobecné neurotické správanie je hriech,“ hovorí profesor J. Kornarakis. Všetci odborníci sa zhodujú, že „neuróza je nepriateľom číslo jeden duševného zdravia ľudí a je určite zásadným problémom našej doby.“ „Chorobou ducha je hriech,“ zhodujú sa všetci svätí otcovia. Hriechom a skrze hriech zlí duchovia konajú svoju škodlivú prácu „na deťoch neposlušnosti“. „Lebo od koho je človek premožený, od toho je aj zotročený,“ hovorí svätý apoštol Peter. Iba Svätý Duch v mene Spasiteľa Isusa Christa môže človeka vyslobodiť z ničivých účinkov hriechu. Iba vo svetle dialógu vyznania miznú všetky úklady klamstva nepravosti a duša nachádza odpočinok. A iba s Telom a Krvou Christovou sa človek môže stať nositeľom Christa a Boha a dosiahnuť účel, pre ktorý bol stvorený. „Povedal som: Vy všetci ste bohovia a deti Najvyššieho.“

Svätý Bazil Veľký to hovorí výslovne: „Človek je tvor, ktorému bol daný rozkaz stať sa Bohom.“

Je v jeho moci to urobiť a mal by začať teraz. Lebo Boh je dokonalý a nekonečný. A podarí sa slabému človeku včas prekonať svoje nedostatky pomocou Božej milosti, aby mohol kráčať vpred k nekonečnej dokonalosti? Kedy odstráni dielo hriechu, ktorým sa zaoberal celé tie roky, aby mohol nazbierať aspoň trochu ovocia pokánia, aby jeho úbohá duša nehladovala do večnosti? Čas plynie, ale vzťahuje sa na večnosť, ktorá neplynie. Preto Svätí Otcovia nabádajú: „Ak máte čas, nečakajte na príležitosť.“ Starí sa blížia k smrti, ale smrť prichádza k mladým. A „Budem vás súdiť tam, kde vás nájdem,“ hovorí Pán Boh.

Kráľovstvo nebeské trpí násilím a násilní sa ho zmocňujú násilím

Dočasne trpí násilím: dnes, teraz. Trpí aj morálnym násilím: pokánie; praktizujte ho všade a každým spôsobom; za každého počasia a kedykoľvek. Tak ako človek môže a tak veľmi, ako Boh chce. Boh chce vždy oveľa viac, než si môže človek priať. "Ani do ľudského srdca nevstúpilo to, čo Boh pripravil tým, ktorí ho milujú."

Vždy existovali laici so srdcom mníchov a vždy existovali mnísi so srdcom laikov. Nie miesto, ale prostriedky tvoria človeka. Pokánie, moji bratia a otcovia v Christovi, ako hovorí svätý Ján zo Sinaja, je obnovou krstu; je to najväčší zdroj vykúpenia po krste.

Pamätajme na neochvejné klopanie pokánia na brány Kráľovstva. „Pane Isuse Christe, zmiluj sa nado mnou.“

Igumen svätého monastiera Filoteo
Otec Efrém

Svätá hora! Hora Atos – polostrov v Grécku, ktorý je už viac ako tisícročia obývaný výlučne mníchmi. Prežili útlak a prenasledovanie zo strany moslimov, iných kresťanov a moderného sveta a vo svojich srdciach si udržali plameň lásky k Bohu. Znášajúc všetko, venovali svoj svätý život hľadaniu jedinému potrebnému.

Otec Efrém, igumen posvätného monastiera Filotea na hore Atos, píše z plného bohatstva spirituality, ktoré obsahuje pravoslávna cirkev. Otcove vedomosti nie sú len knižné, ale píše z osobnej skúsenosti askétu, ktorý mnoho rokov pracoval v poslušnosti jednému z najväčších svätých starcov nášho storočia: starcovi Jozefovi zo Svätej Hory.

Toto nie je ľahko čitateľná kniha; autor v nej vyzýva čitateľa, aby prehodnotil svoje najzákladnejšie definície kresťanstva, Cirkvi, sveta a Antikrista. Na príkladoch od svätých Otcov a na skúsenostiach vlastného svätého života nás otec Efrém učí Isusovej modlitbe a poskytuje nám jasný obraz o tom, čo je v týchto dňoch potrebné pre spásu našich duší.